

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

- Θέματα για συζήτηση και έκφραση – έκθεση σχετικά με

την *εφηβεία*

σελ. 122- 129

ΕΦΗΒΕΙΑ: οι σημερινοί νέοι ...

... και τα πρότυπά τους

Ο κύκλος της ζωής

Οι διάφορες περίοδοι από τις οποίες διέρχονται τα άτομα στη διάρκεια της ζωής τους, τα στάδια του ανθρώπινου κύκλου ζωής (βιολογικά και κοινωνικά)

- Παιδική ηλικία
- Εφηβεία
- Νεαροί ενήλικες
- Ώριμοι ενήλικες
- Γηρατειά

- Η εφηβεία ως έννοια είναι, σε μεγάλο βαθμό, **δημιούργημα του δυτικού πολιτισμού**. Σε άλλες πιο απλές κοινωνίες, οι νέοι μόλις καταστούν έτοιμοι βιολογικά για τεκνοποίηση, θεωρούνται ενήλικες. Αντίθετα, στις δυτικές κοινωνίες η εφηβεία είναι μια «περίοδος χάριτος» - μια περίοδος προπαρασκευής και ωρίμανσης - ώστε οι έφηβοι να προετοιμαστούν για τις πολυσύνθετες υποχρεώσεις που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν ως ενήλικες.

- Στην Ελλάδα η εφηβεία τείνει να παρατείνεται για όλο και περισσότερα χρόνια, καθώς συχνά οι οικογένειες προστατεύουν τα παιδιά τους κατά τη δεύτερη αλλά και τρίτη δεκαετία της ζωής τους.

Έφηβοι – Νέοι

- Σωματική/βιολογική ακμή – γεμάτοι υγεία και δύναμη
- Συναισθηματικοί – παρορμητικοί
- Ριψοκίνδυνοι
- Ατενίζουν με αισιοδοξία το μέλλον
- Άπειροι με δίψα για μάθηση
- Πρωτοποριακοί και απορρίπτουν τις αυθεντίες
- Αισιόδοξοι και ονειροπόλοι
- Ευπροσάρμοστοι
- Υπερβολικοί στις αντιδράσεις τους

Γηραιότεροι

- Ο οργανισμός εξασθενεί – εμφανίζονται διάφορες ασθένειες
- Ρεαλιστές και ορθολογιστές
- Απαισιόδοξοι και αναπολούν με νοσταλγία το παρελθόν
- Έμπειροι και αρνητικοί προς οτιδήποτε νέο
- Συντηρητικοί
- Δυσκολία προσαρμογής στις αλλαγές
- Ισχυρογνώμονες, δύστροποι
- αλλά και πιο επιεικείς με τους γύρω τους

Εργασία:

Να διαβάσετε το κείμενο: *Τα ήθη των νέων*

1. Να καταγράψετε τα **χαρακτηριστικά** των νέων συμπληρώνοντας τον επόμενο πίνακα.
2. Να επιλέξετε **δύο** χαρακτηριστικά των νέων - από αυτά που τους αποδίδει ο Αριστοτέλης - και **να τα αναπτύξετε με αιτιολόγηση.**

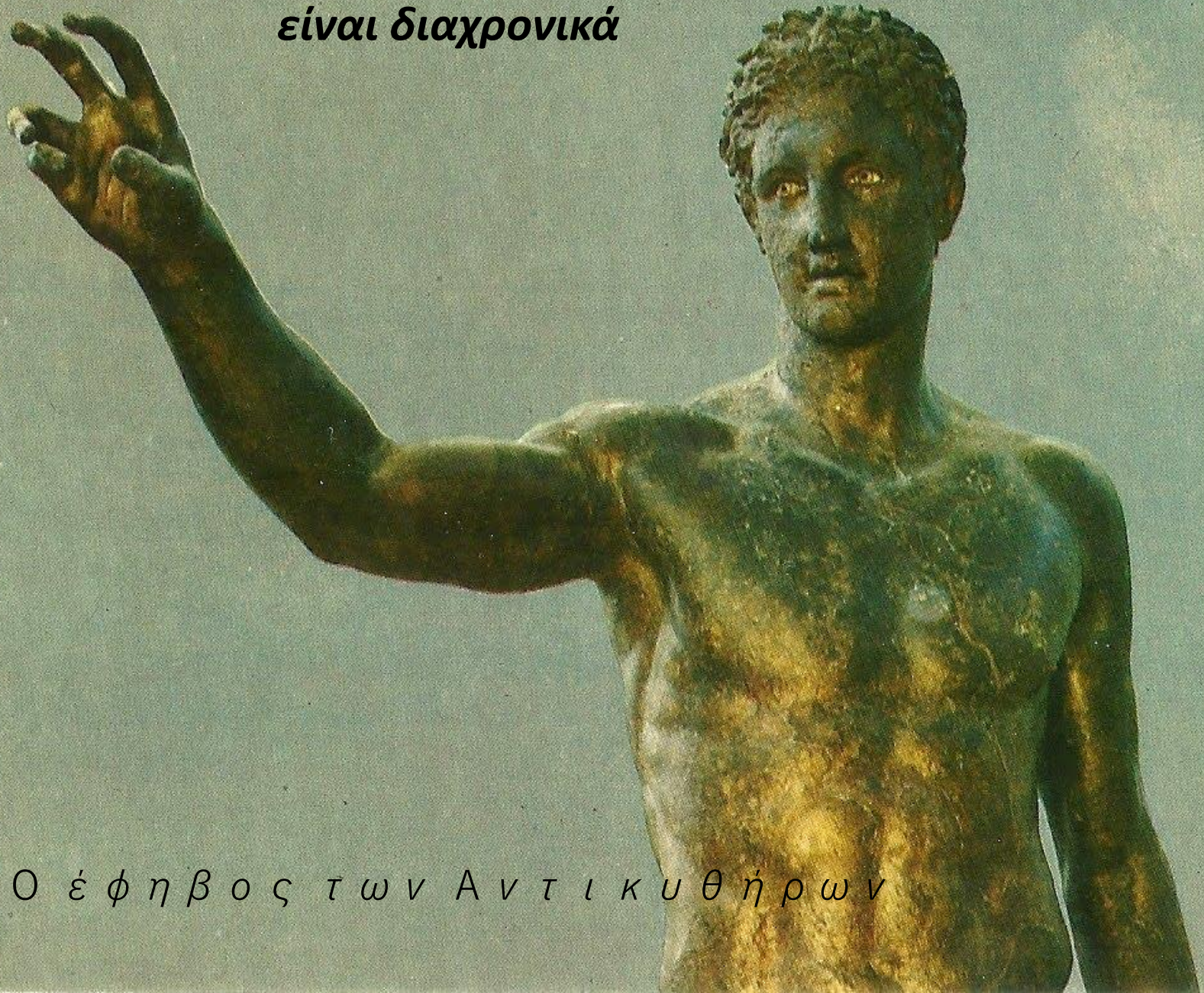

Α. Συνοπτική αναγραφή των σημαντικότερων χαρακτηριστικών στον πίνακα με την εξής μορφή:

Χαρακτηριστικά	Αιτιολόγηση
Σφοδρές επιθυμίες	υπερβάλλουν σε όλα
Ευμετάβλητοι	γρήγορα χορταίνουν με κείνα που επιθύμησαν
Οξύθυμοι	επειδή από εγωισμό δεν δέχονται την περιφρόνηση και αγανακτούν όταν νομίζουν πως αδικούνται
Φιλόδοξοι κλπ	επειδή τα νιάτα θέλουν να υπερέχουν και η νίκη είναι ένα είδος υπεροχής

*Αρκετά χαρακτηριστικά των εφήβων
είναι διαχρονικά*

Ο έφηβος των Αντικυθήρων

*Η εφηβεία μπορεί να παρομοιαστεί με έναν
ανεμοστρόβιλο που παρασύρει τα πάντα στο
πέρασμά του, και αφήνει πίσω του ένα τελείως
νέο τοπίο.*

Η εφηβεία σήμερα

Εφηβεία είναι . . .

*Ακυβέρνητη ζωή . . . ;
Σχεδία με χέρια που διανυχτερεύουν
Αγγίζοντας τα σύννεφα ;
Πληρωμή του ήλιου ;
Αιμάτινη στιγμή
Που αχρηστεύει το θάνατο ;
Προσανατολισμοί Οδυσσέα Ελύτη*

Τι είναι για σας εφηβεία; Φύλλο εργασίας 11

τι σημαίνει
ΕΦΗΒΕΙΑ
σήμερα

ΑΝΑΓΝΩΣΗ/ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΤΟΛΤΟ

- ✓ Αναγνωρίζετε κάποια ανάλογα δικά σας βιώματα;
- ✓ Αισθάνεστε ότι σας εκφράζει η αναλογία με τον αστακό;
- ✓ Ποιο είναι το δικό σας μουγγρί;

ΕΡΓΑΣΙΑ:

1. «Καλό μου ημερολόγιο, κάθε μέρα παρατηρώ τον εαυτό μου να αλλάζει...»: **συνεχίστε...** (σχ. Βιβλίο, σ.128)
ή γράφω ανώνυμα μια προσωπική μαρτυρία σχετικά με την εφηβεία και την αναρτώ στο ιστολόγιο του σχολείου.

Αξίες – Ιδανικά - Πρότυπα:

Ορισμός: Πρότυπο = Πρόσωπο, κατάσταση ή θεσμός που είναι άξια μιμήσεως για τα θετικά τους χαρακτηριστικά. Κυρίως, πρόσωπο στο οποίο επιδιώκει κανείς να μοιάσει, τού οποίου το παράδειγμα θέλει να ακολουθήσει.

Έτσι, στην *κοινωνική ζωή* πρότυπο μπορεί να αποτελέσει **α)** ο άνθρωπος, που είναι υπόδειγμα-παράδειγμα ήθους και αρετής. **β)** ένας τρόπος ζωής, σκέψης ή συμπεριφοράς.

Το πρότυπο διαφέρει από το είδωλο: Το είδωλο καθιερώνεται από το συναίσθημα (γι' αυτό και γίνεται «αντικείμενο λατρείας»), έχει προσωρινή γοητεία (star-κομήτες-φούσκες) και γρήγορα χάνει το κύρος του. Επίσης είναι αδιαμφισβήτητο. Το πρότυπο, αντίθετα, επιβάλλεται από τη λογική, διαθέτει σταθερή και διαχρονική αξία, κρίνεται και αμφισβητείται.

Τα πρότυπα είναι κίνητρο δράσης και προόδου, που εμπνέουν τους ανθρώπους και τους ωθούν να κάνουν κάτι αξιόλογο στη ζωή τους.

Η ύπαρξη ειδώλων βλάπτει, όταν η μίμηση είναι δουλική και περιορίζεται ο προσωπικός τρόπος έκφρασης, η ελευθερία στις επιλογές, πρωτοβουλία και η αυτενέργεια από τα άτομα που τα θαυμάζουν και τα ακολουθούν.

Τα πρότυπα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή μας, καθώς ακούσια ρυθμίζουν τις ενέργειές μας και τη συμπεριφορά μας. Έτσι τα πρότυπα γίνονται οδηγοί (αλλά και δείκτες) μιας κοινωνικής ομάδας ή μιας κοινωνίας.

Συγκεκριμένα, για τους νέους, τα πρότυπα αποτελούν «σημεία αναφοράς» και βασικούς παράγοντες που διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους, καθώς οι νέοι προσπαθούν να εξισορροπήσουν τις προσωπικές τους φιλοδοξίες και ανάγκες με τις απαιτήσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος και βρίσκονται σ' ένα κρίσιμο στάδιο της ζωής τους, στο οποίο στόχος είναι η σταδιακή απεξάρτηση από τους γονείς, η κοινωνικοποίηση και, εντέλει, η αυτονομία τους.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

No 2:

ΤΟ ΚΥΡΙΑΡΧΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

- Το κυρίαρχο πρότυπο της σύγχρονης εποχής είναι αυτό του «οικονομικού/ υλιστικού/ τεχνοκρατικού/ καταναλωτικού ανθρώπου» (homo economicus/ homo consumens).
- Το πρότυπο αυτό προβάλλει την υλιστική αντίληψη της ζωής, τον υλικό ευδαιμονισμό, την απόκτηση υλικών αγαθών, την «άνετη» και πολυτελή ζωή με την υπερεπάρκεια προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, την επιβολή του lifestyle, την ανάγκη για – έστω και επιφαινόμενη – «επιτυχία» (συχνά με κάθε τίμημα).

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Νο

3:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

No 4

**Μα οριστικά θα χεις χαθεί, μονάχα αν το διαλέξεις
όπως διαλέγει η μουσική τα λόγια και τις λέξεις.**

**“Να είστε ρεαλιστές, αναζητήστε το
αδύνατο”** σύνθημα τον Μάη του '68

Τα ήθη των νέων

- "... Οι νέοι αισθάνονται σφοδρές επιθυμίες και μπορούν να εκπληρώσουν εκείνο που επιθυμούν. Από τις επιθυμίες πάλι που σχετίζονται με το σώμα αισθάνονται κυρίως τις ερωτικές και δεν μπορούν να κυριαρχήσουν επάνω τους. Είναι ευμετάβλητοι και γρήγορα χορταίνουν με κείνα που επιθύμησαν, και γι' αυτό, ενώ δοκιμάζουν σφοδρές επιθυμίες, πολύ γρήγορα αδιαφορούν. Επειδή η θέλησή τους, ενώ είναι έντονη δεν είναι ταυτόχρονα και μεγάλη - όπως συμβαίνει στον άρρωστο με την πείνα και με τη δίψα. Έχουν ροπή προς την οργή, παραφέρονται εύκολα και ακολουθούν εκείνο που αποφάσισαν πάνω στο θυμό τους, χωρίς να μπορούν να συγκρατηθούν. Και τούτο, επειδή από εγωισμό δεν δέχονται την περιφρόνηση και αγανακτούν όταν νομίζουν πως αδικούνται. Αγαπούν τις τιμές κι ακόμα πιο πολύ τη νίκη, επειδή τα νιάτα θέλουν να υπερέχουν και η νίκη είναι ένα είδος υπεροχής. Αγαπούν αυτά τα δύο πιο πολύ παρά το χρήμα ή καλύτερα - δεν τους ενδιαφέρει το χρήμα ολότελα, επειδή ακόμα δεν έχουν δοκιμάσει τι θα πει φτώχεια κι αυτό εκφράζει το γνωστό απόφθεγμα του Πιττακού για τον Αμφιάραο.

"Μα εσύ δεν είχες ακόμα δοκιμάσει τον έρωτα προς το χρήμα, πώς λοιπόν τα χέρια σου ήταν έτοιμα να αρπάξουν;"

Οι νέοι δεν έχουν κακές διαθέσεις. Είναι μάλλον καλοί, επειδή δεν είδαν ακόμη πολλά παραδείγματα διεφθαρμένων ανθρώπων. Είναι ευκολόπιστοι, επειδή ακόμα δεν τους έχουν εξαπατήσει συχνά. Είναι γεμάτοι ελπίδες, κι αυτό συμβαίνει επειδή η φύση τους έχει προικίσει με κάποιο είδος θέρμης, σαν εκείνη που νιώθουν αυτοί που έχουνε πει πολύ κρασί. Αλλά η ιδιότητά τους αυτή οφείλεται και στο ότι δεν έχουν ακόμα δοκιμάσει πολλές αποτυχίες. Ζούνε κυρίως με την ελπίδα, επειδή η ελπίδα αφορά το μέλλον, ενώ η ανάμνηση το παρελθόν. Και για τους νέους το μέλλον είναι μεγάλο, ενώ το παρελθόν μικρό. Αλήθεια, στην αρχή της ύπαρξης δεν μπορεί να υπάρξει καμιά ανάμνηση, ενώ όλες οι ελπίδες επιτρέπονται. Και γι' αυτό το λόγο εύκολα εξαπατώνται, επειδή και εύκολα σχηματίζουν ελπίδες. Και επειδή ρέπουν προς την οργή και προς την ελπίδα, είναι γενναίοι επειδή η μια ιδιότητά τους συντελεί στο να μη φοβούνται, ενώ η άλλη τους δίνει θάρρος. Αλήθεια, κανένας δεν φοβάται όταν είναι θυμωμένος, ενώ η ελπίδα της επιτυχίας μας κάνει θαρραλέους. Είναι ντροπαλοί, επειδή ξέρουν μόνο εκείνα που έχουν διδαχθεί σύμφωνα με τους νόμους και δεν υποθέτουν πως υπάρχουν κι άλλα ευχάριστα πράγματα. Είναι μεγαλόψυχοι, επειδή δεν τους ταπείνωσε ακόμα ο αγώνας της ζωής, ούτε δοκίμασαν ανάγκες. Εξάλλου όποιος πιστεύει πως είναι άξιος μεγάλων πραγμάτων είναι και μεγαλόψυχος. Αυτό όμως το πιστεύουν όσοι έχουν πολλές ελπίδες.

Προτιμούν να κάνουν ό,τι τους φαίνεται ωραίο παρά ό,τι τους συμφέρει, επειδή οι πράξεις τους υπαγορεύονται πιο πολύ από την καρδιά παρά από τον ψυχρό υπολογισμό, κι ενώ αυτός λογαριάζει το συμφέρον, η αρετή λογαριάζει το ωραίο. Οι νέοι αγαπούν τους φίλους τους και τους συντρόφους τους πιο πολύ, παρά όσοι βρίσκονται σε μεγαλύτερη ηλικία, και τούτο, επειδή νιώθουν μεγάλη ευχαρίστηση να ζουν μαζί με τους άλλους και ακόμα δεν έχουν αρχίσει να σχηματίζουν κρίσεις με βάση το συμφέρον τους για κανένα πράγμα, λοιπόν ούτε και για τους φίλους τους. Όλα τα σφάλματά τους προέρχονται από την υπερβολή, επειδή οι νέοι δεν τηρούν το λόγο του Χίλωνα (μηδέν άγαν). Αλήθεια, υπερβάλλουν σε όλα. Αγαπούν υπερβολικά, μισούν υπερβολικά και το ίδιο συμβαίνει και για όλες τις άλλες πράξεις τους. Πιστεύουν πως ξέρουν τα πάντα κι ανακατεύονται στα πάντα και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο είναι υπερβολικοί. Αν συμβεί να διαπράξουν κάποιο αδίκημα, αυτό οφείλεται στην αυθάδεια και όχι σε κακία. Αισθάνονται εύκολα οίκτο, επειδή θεωρούν όλους τους ανθρώπους απλούς και ενάρετους. Αλήθεια, κρίνουν τους άλλους με τη δική τους αθωότητα και γι' αυτό πιστεύουν ότι, κάτι που παθαίνει κάποιος άλλος, δεν αξίζει να το πάθει. Αγαπούν τα γέλια και γι' αυτό τους αρέσουν τα πειράγματα, όπου με ευγένεια στρέφονται κατά των άλλων".

Αριστοτέλους Ρητορική (Μετάφραση: Ηλία Ηλιού)

Τι είναι η εφηβεία;

Η εφηβεία είναι η περίοδος της μετάβασης από την παιδική στην ώριμη ηλικία κι έχει για κέντρο της την ήβη. Για να πούμε την αλήθεια, τα όριά της είναι ασαφή.

Αυτό με το οποίο μοιάζει περισσότερο είναι αναμφίβολα η γέννηση, κατά την οποία μας χωρίζουν από τη μητέρα μας κόβοντας τον ομφάλιο λώρο. Συχνά όμως ξεχνάμε ότι ανάμεσα στη μητέρα και το παιδί υπήρχε ένα εξαιρετικό όργανο σύνδεσης, ο πλακούντας, που μας έφερνε ό,τι ήταν απαραίτητο για την επιβίωσή μας και συγκρατούσε πολλές επικίνδυνες ουσίες που κυκλοφορούσαν στο μητρικό αίμα. Χωρίς αυτόν θα ήταν αδύνατη η ζωή πριν από τη γέννηση. Στη γέννηση όμως πρέπει οπωσδήποτε να τον αποχωριστούμε, για να μπορέσουμε να ζήσουμε.

Η εφηβεία είναι σαν μια δεύτερη γέννηση που γίνεται προοδευτικά. Πρέπει ν' αφήσουμε σιγά σιγά την οικογενειακή προστασία, όπως αφήσαμε κάποτε τον προστατευτικό πλακούντα. Το να αποχωριστούμε την παιδική ηλικία, να εξαφανίσουμε το παιδί μέσα μας, είναι μια μεταλλαγή.

Μερικές φορές έχουμε την εντύπωση ότι πεθαίνουμε. Όλες αυτές οι αλλαγές συντελούνται γρήγορα, καμιά φορά μάλιστα πάρα πολύ γρήγορα. Η φύση δουλεύει με το δικό της ρυθμό. Πρέπει να την ακολουθήσουμε και δεν είμαστε πάντοτε έτοιμοι. Αν και γνωρίζουμε αυτό που πεθαίνει μέσα μας, δεν ξεχωρίζουμε ακόμα προς τα πού πηγαίνουμε. «Δεν πάει άλλο» λέμε, αλλά δεν ξέρουμε καλά να εξηγήσουμε τους λόγους. Αν και τίποτα δεν είναι όπως πριν, όλα είναι απροσδιόριστα.

Για παράδειγμα, η αλλαγή της φωνής είναι επώδυνη για τ' αγόρια, γιατί είναι σκληρό να πενθεί κανείς τη φωνή με την οποία αναγνώριζε τον εαυτό του για πολλά χρόνια. Υπάρχει έλλειψη αυτοπεποίθησης, μια διάχυτη ανασφάλεια, αλλά παράλληλα και μια επιθυμία να την ξεπεράσουμε. Την ίδια στιγμή που χρειαζόμαστε τον έλεγχο των μεγάλων, χρειαζόμαστε και την ελευθερία μας, και η ισορροπία ανάμεσα σ' αυτά τα δύο δεν είναι πάντοτε εύκολο να βρεθεί. Για τους γονείς αλλά και για τα παιδιά, η ιδανική λύση διαφέρει ανάλογα με τις ημέρες και τις περιστάσεις [...]

Νιώθουμε ότι το ν' αποχωριστούμε μια μέρα τους γονείς μας είναι ζωτικής σημασίας για μας. Αυτό σημαίνει ήδη ότι κάποια μορφή σχέσης μαζί τους πρέπει να αλλάξει. Θέλουμε να φτιάξουμε μια διαφορετική ζωή. Ποια ζωή όμως; Δε θέλουμε πάντοτε να έχουμε την ίδια ζωή με τη δική τους. Βλέποντάς τους να ζουν νομίζουμε καμιά φορά ότι βλέπουμε το δικό μας μέλλον και κάτι τέτοιο μας τρομάζει.

Νιώθουμε ότι γλιστράμε σ' έναν κατήφορο, χωρίς να μπορούμε να σταματήσουμε. Χάνουμε τους τρόπους που έχουμε να αμυνόμαστε, τα συνηθισμένα μέσα επικοινωνίας, χωρίς από την άλλη να έχουμε καταφέρει να εφεύρουμε άλλα.

Οι αστακοί, όταν αλλάζουν εξωτερικό περίβλημα, χάνουν κατ' αρχήν το παλιό και μένουν χωρίς καμία άμυνα όσο χρόνο χρειάζεται να φτιάξουν ένα καινούριο. Σε όλο αυτό το διάστημα κινδυνεύουν πολύ. Στους εφήβους συμβαίνει περίπου το ίδιο. Και το να φτιάξουν ένα καινούριο περίβλημα στοιχίζει τόσα δάκρυα και τόσο ιδρώτα, που είναι λιγάκι σαν να το πληρώνουν με αίμα. Στα λημέρια του ανυπεράσπιστου αστακού παραμονεύει πάντοτε ένα μουγγρί, που είναι έτοιμο να τον κατασπαράξει. Η εφηβεία είναι «το δράμα του αστακού»! Το δικό μας «μουγγρί» είναι όλα τα απειλητικά πράγματα που βρίσκονται μέσα μας αλλά και έξω από μας και που συχνά δεν τα συλλογιζόμαστε.

Το "μουγγρί" ίσως είναι το μωρό που κάποτε υπήρξαμε, που δε θέλει να εξαφανιστεί και που φοβάται μήπως χάσει την προστασία των γονιών του. Μας κρατά στην παιδική ηλικία και εμποδίζει να γεννηθεί ο μελλοντικός ενήλικος εαυτός μας. Το "μουγγρί" είναι, ακόμα, το θυμωμένο παιδί που πιστεύει ότι ενηλικιώνόμαστε, όταν «τρώμε» κάτι από τους ενηλίκους. Το "μουγγρί" είναι, ίσως, ακόμα, αυτοί οι επικίνδυνοι και καμιά φορά ωφελιμιστές ενήλικοι που τριγυρνούν γύρω από τους εφήβους επειδή τους βλέπουν τρωτούς. Οι γονείς ξέρουν ότι υπάρχουν τέτοιου είδους άνθρωποι και ότι μας παραμονεύουν κίνδυνοι. Ακόμα κι αν μας δυσαρεστεί να το παραδεχτούμε, έχουν συχνά δίκιο όταν μας προτρέπουν να είμαστε συνετοί. Η εφηβεία είναι επίσης μια κίνηση γεμάτη δύναμη, υποσχέσεις και ζωή που μοιάζει με το νερό που αναβλύζει. Αυτή η δύναμη είναι πολύ σημαντική, γιατί είναι η ίδια η ενέργεια της μεταμόρφωσης που ζούμε. Όπως οι βλαστοί που βγαίνουν απ' το χώμα, έτσι κι εμείς έχουμε ανάγκη να «βγαίνουμε». Ίσως γι' αυτό η λέξη «βγαίνω» είναι τόσο σημαντική. «Βγαίνω» σημαίνει «αποχωρίζομαι το παλιό κουκούλι που άρχισε να γίνεται αποπνικτικό». Σημαίνει επίσης «έχω μια ερωτική σχέση». Είναι μια λέξη - κλειδί, που αποδίδει σωστά τη θυελλώδη αλλαγή που μας συμβαίνει. Όταν είμαστε σε παρέα, νιώθουμε άνετα, επειδή όλοι έχουμε τα ίδια σημεία αναφοράς, μια εντελώς κωδικοποιημένη γλώσσα, που μας επιτρέπει να μη χρησιμοποιούμε τη γλώσσα των μεγάλων. Θα μας άρεσε να μην υπήρχαν πια τα «εσύ» και τα «εσείς», παρά μονάχα ένα αδελφικό «εσύ», που να το χρησιμοποιούσαμε πάντοτε και που να μην ήταν το συχνά συγκαταβατικό «εσύ» των μεγάλων.

Δεν υπάρχει εφηβεία χωρίς προβλήματα, χωρίς πόνο. Είναι ίσως η πιο επώδυνη περίοδος της ζωής. Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι είναι και η περίοδος των πιο έντονων αισθημάτων χαράς. Η παγίδα στην οποία κινδυνεύουμε να πέσουμε βρίσκεται στο ότι επιθυμούμε να αποφύγουμε οτιδήποτε είναι δύσκολο. Να ξεφύγουμε από τον εαυτό μας και να ριχτούμε σε αμφίβολες ή επικίνδυνες περιπέτειες, παρασυρμένοι από ανθρώπους που γνωρίζουν τα εύθραυστα σημεία των εφήβων, ή ακόμα να βρούμε καταφύγιο μέσα μας, να οχυρωθούμε πίσω από ένα ψεύτικο κέλυφος.

Η εφηβεία είναι πάντα δύσκολη αλλά, εάν οι γονείς και τα παιδιά εμπιστεύονται τη ζωή, τότε όλα στο τέλος κανονίζονται.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Νο 1

Κείμενο 1^ο:

[Τα γενέθλια της Έμιλυ ...]

Εδώ και πολλά χρόνια ο **Θόρντον Γουάιλντερ** έγραψε ένα όμορφο έργο που ονομάζεται **Η πόλη μας**. Σ' αυτό το έργο είπε ένα απίστευτο πράγμα. Θυμόσαστε τη σκηνή που πεθαίνει η μικρή Έμιλυ; Κατεβαίνει στον τάφο της και της λένε: «Έμιλυ, μπορείς να γυρίσεις πίσω στη ζωή για μια μέρα. Ποια μέρα θα'θελες;». Κι αυτή λέει: «Ω, θυμάμαι πόσο ευτυχισμένη ήμουν την ημέρα που έκλεισα τα δώδεκα. Θα'θελα να ξαναγυρίσω την ημέρα των γενεθλίων μου». Και όλοι οι άλλοι νεκροί της λένε: «Μην το κάνεις αυτό, Έμιλυ. Μην το κάνεις». Εκείνη όμως επιμένει. Θέλει να ξαναδεί τον μπαμπά της και τη μαμά της. **Έτσι το σκηνικό αλλάζει** και νάτη τώρα δώδεκα χρονώ, έχει γυρίσει πίσω σ' αυτή την υπέροχη μέρα που θυμάται. Κατεβαίνει τη σκάλα μ' ένα ωραίο φορεματάκι και τις μπούκλες της να χοροπηδούν γύρω από το πρόσωπό της. Η μητέρα της όμως είναι τόσο απορροφημένη με το γλυκό που της φτιάχνει για τα γενέθλιά της, που δεν έχει καιρό να την κοιτάξει. Η Έμιλυ της λέει: «Κοίταξέ με, μαμά. Είμαι το κορίτσι των γενεθλίων». Και η μαμά της της απαντάει: «Εντάξει, κορίτσι των γενεθλίων. Κάτσε τώρα να φας το πρωινό σου». Η Έμιλυ στέκεται και λέει: «Κοίταξέ με, μαμά». Η μαμά της όμως δεν την κοιτάζει. Μπαίνει ο μπαμπάς της, αλλά είναι τόσο απασχολημένος να βγάλει λεφτά για κείνη, που δεν την έχει κοιτάξει ποτέ, ούτε κι ο αδελφός της που είναι απορροφημένος με τα δικά του και δεν έχει καιρό γι' αυτήν. Η σκηνή τελειώνει με την Έμιλυ, που στέκεται στη μέση του δωματίου λέγοντας: «Κοιτάξτε με, σας παρακαλώ, κοιτάξτε με. Δε χρειάζομαι ούτε το γλυκό, ούτε τα λεφτά. Μόνο να με κοιτάξετε». Και κανείς δεν την κοιτάζει κι όταν το βλέπει η Έμιλυ γυρίζει ακόμη μια φορά στη μητέρα της και λέει, «Σε παρακαλώ, μαμά» και μετά γυρίζει και λέει: **«Πάρτε με πίσω. Είχα ξεχάσει τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος. Κανείς δεν κοιτάζει κανένα. Κανείς δεν ενδιαφέρεται πια, έτσι δεν είναι;»**

Εδώ έχουμε φτάσει! Τα παιδιά μας μεγαλώνουν τόσο γρήγορα, που δεν τα βλέπουμε. Σηκώνεις ξαφνικά τα μάτια και βλέπεις έναν έφηβο ή κάποιον σε ηλικία γάμου. Έχεις χάσει τη χαρά να κοιτάξεις τα πρόσωπά τους, γιατί τρέχεις όλη τη μέρα να τους εξασφαλίσεις διάφορα πράγματα κι έχεις χάσει τη χαρά. **Ο πολιτισμός μας στηρίζεται στο κυνήγι των στόχων. Θα σας πω μια αλήθεια— ζωή δεν είναι ο στόχος, αλλά το ταξίδι.** Ζωή είναι το ταξίδι, η διαδικασία, το να πας μέχρι εκεί. Ωραία, έφτασες εκεί και τι βρήκες; Ανθρώπους που σε ζηλεύουν. Έχεις μια Κάντιλακ. Η Κάντιλακ είναι λίγο κρύος σύντροφος για το κρεβάτι σου... Οι πόρτες και το τιμόνι εμποδίζουν. Έχουμε ξεχάσει όμως τι σημαίνει να κοιτάζουμε ο ένας τον άλλο, να αγγίζουμε ο ένας τον άλλο, να συνδεόμαστε, να νοιαζόμαστε ο ένας για τον άλλο. Δεν είναι περίεργο που πεθαίνουμε όλοι από μοναξιά.

Να ζεις, ν' αγαπάς και να μαθαίνεις **Λέο Μπουσκάλια**, εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1988

- **Σχολιάστε το παραπάνω κείμενο σε μια σελίδα ημερολογίου.**

Κείμενο 2°

Εν λευκώ

*Τίποτα σημαντικό.
Ζω μονάχα εν λευκώ...
Τίποτα σημαντικό.
Ζω μονάχα εν λευκώ...*

Πρόκειται για τους στίχους ενός τραγουδιού (2008, Ερμηνεύτρια: Μποφίλιου Νατάσα, Στιχουργός: Ευαγγελάτος Γεράσιμος, Συνθέτης: Καραμουρατίδης Θέμης)

"εν λευκώ" = (λόγιο) χωρίς δέσμευση ή περιορισμούς, ανεπιφύλακτα, ελεύθερα

- Πιστεύετε ότι η φράση αυτή θα μπορούσε να αφορά τους σύγχρονους νέους; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
- Αναζητήστε το τραγούδι στο διαδίκτυο και εντοπίστε κι άλλους στίχους που σας εκφράζουν.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Νο 2

Να συμπληρώσετε τον πίνακα αξιοποιώντας τις πηγές:

Σωματικές αλλαγές

1.Να αναφέρετε τις σημαντικότερες

Γνωστικές αλλαγές

1.Να αναφέρετε τις σημαντικότερες

Συναισθηματικές αλλαγές

1.Να αναφέρετε τις σημαντικότερες

Αλλαγές σε σχέση με τον εαυτό και τους άλλους

1.Να αναφέρετε τις σημαντικότερες

- **ΚΕΙΜΕΝΟ 1**

Στην εφηβεία γίνεται η ολοκλήρωση της διανοητικής ανάπτυξης των παιδιών. Οι έφηβοι δεν βασίζονται μόνο στην εμπειρία τους, η σκέψη τους μπορεί να πάει πολύ μακρύτερα από όσα έχουν ζήσει, αναπτύσσουν αυτό που λέμε «αφηρημένη σκέψη», που πάει πέρα από την στενή καθημερινή εμπειρία. Μπορούν να κάνουν λογικές υποθέσεις και να τις ελέγξουν για το κατά πόσο ισχύουν, είναι σε θέση να κάνουν συσχετίσεις και να σκέφτονται επαγωγικά, δηλαδή να βγάζουν συμπεράσματα για μια κατάσταση, βάσει των όσων γνωρίζουν σχετικά με μια άλλη ανάλογη κατάσταση. Όλη αυτή η διανοητική έκρηξη σαστίζει τους έφηβους. Βλέπουν πόσες πολλές επιλογές έχουν σε διανοητικό επίπεδο, παίζουν με αφηρημένες έννοιες και ελέγχουν την ορθότητα όσων έχουν διδαχθεί με τη βοήθεια των νεοαποκτηθέντων νοητικών τους ικανοτήτων. Ο έφηβος λοιπόν αποκτά μια ισχυρότερη και πιο πλατιά ικανότητα για ανάλυση και έλεγχο της πραγματικότητας, ιδιότητα που θα του φανεί ιδιαίτερα χρήσιμη όταν παρουσιάσει τις πρώτες τάσεις αμφισβήτησης.

Ως συνέπεια των βιολογικών και διανοητικών αλλαγών που βιώνει, ο έφηβος πλημμυρίζει από συναισθήματα έντονα και ευμετάβλητα. Αρχικά, νιώθει δέος για τη νέα κατάσταση, για τις νέες τους ικανότητες που καλείται να εκμεταλλευτεί, για το γεγονός πως ο ρόλος του ενήλικα που θα κληθεί να παίξει παύει να είναι μια απλή φήμη και γίνεται πλέον μια πληροφορία. Δεν έχει μια σταθερή ταυτότητα, καθώς ο εαυτός του αλλάζει καθημερινά. Δοκιμάζει διάφορους ρόλους και ταυτότητες ώστε να δει ποια του ταιριάζει καλύτερα. Όσο ήταν παιδί, έβλεπε τους γονείς και τους δασκάλους του σαν πρότυπα, σαν θεούς αλλά καθώς η εφηβεία εξελίσσεται, φεύγει αυτή η σιγουριά του για αυτά τα πρότυπα, κι αρχίζει κρυφά ή φανερά να τα αμφισβητεί και να διερευνά τα όριά τους. Ο έφηβος λοιπόν, μέσα από την «αποκαθήλωση» των γονιών του νιώθει απογοήτευση, θυμό, γιατί είχε ξεγελαστεί τόσα χρόνια, και άγχος για το πώς θα καλύψει το κενό αυτό. Σταδιακά, θα στραφεί σε παρέες συνομηλίκων, θα ψάξει για νέα πρότυπα, θα θεοποιήσει σύμβολα της μαζικής κουλτούρας, όπως μουσικά συγκροτήματα και ηθοποιούς, θα αναζητήσει έναν αληθινό μύθο για να αντικαταστήσει το πεσμένο μύθο των γονιών του. Αυτή η αναζήτηση είναι επώδυνη για τους γονείς που νιώθουν πως αποκαθλώνονται από τα παιδιά τους και συνάμα μπορεί να γίνει επικίνδυνη για τους εφήβους που μπορεί να στραφούν σε μη γνήσια κι επικίνδυνα πρότυπα. Ένας κίνδυνος που ελλοχεύει σε αυτή τη διαδικασία, έχει να κάνει με τις παρέες στις οποίες ο έφηβος θα αφοσιωθεί για να καλύψει αυτό του το κενό. Οι παρέες που σχηματίζουν οι έφηβοι συνήθως χαρακτηρίζονται από πολύ έντονους συναισθηματικούς δεσμούς. Θέλουν όλοι μαζί να έχουν μια κοινή ταυτότητα για να νιώθουν πιο δυνατοί στο να αφήσουν πίσω την παιδική ηλικία, να συμβιβαστούν με την επώδυνη αποϊδανιοποίηση των γονιών τους και να δοκιμάσουν τα όριά τους. Έτσι, στα πλαίσια τέτοιων ομάδων οι έφηβοι υιοθετούν ίδιο ντύσιμο, λεξιλόγιο και συμπεριφορά και μπορεί να φτάσουν μέχρι και στη διάπραξη αξιόποινων πράξεων ή σε πράξεις που σε άλλη φάση της ζωής τους θα θεωρούνταν ψυχοπαθολογικές.

- **ΚΕΙΜΕΝΟ 2**

[...] Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κοινωνικής συμπεριφοράς του εφήβου είναι η στροφή στον εσωτερικό του κόσμο, η ανακάλυψη του «Εγώ», όπως έλεγε ο Spranger. Την ενδοστρεφή αυτή τάση του εφήβου ενισχύουν απογοητεύσεις από το περιβάλλον του ή ακόμα συγκρούσεις του εφήβου με όσους θέλουν να τον υποχρεώσουν να κάνει κάτι που δεν απηχεί τις απόψεις του ή δεν ικανοποιεί τις απόψεις του. Έτσι, προκύπτουν δυσχέρειες και προβλήματα προσαρμογής του εφήβου, που εκδηλώνονται ως ανασφάλεια και έλλειψη αυτοπεποίθησης, επιθετικότητα κ.λπ.

Συναισθηματικά αντιδρά ο έφηβος με το χαρακτηριστικό για την ηλικία αυτή βίωμα μοναξιάς: αισθάνεται και θέλει να είναι μόνος, γιατί οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του δεν τον «νιώθουν», ζει σ' έναν κόσμο απογοητεύσεων και αρχίζει ν' απομακρύνεται από τους γονείς του ή να παίρνει εχθρική στάση απέναντί τους. Χάνει γενικά την εμπιστοσύνη του στο άμεσο περιβάλλον του και στρέφεται σε ομάδες συνομήλικων, που συχνά παίρνουν οργανωμένη μορφή. Στο παρελθόν εμπιστευόταν τα συναισθήματα και τα όνειρά του κατά προτίμηση στο ημερολόγιό του, που αποτελούσε για το λόγο αυτό συχνά στο παρελθόν πηγή έρευνας στον τομέα της Εξελικτικής Ψυχολογίας.

Στον τομέα της νοητικής συμπεριφοράς αρχίζει το στάδιο της «τυπικής λογικής σκέψης». Δηλαδή πραγματοποιούνται αιτιολογικοί συλλογισμοί με «τυπική νομοτέλεια», ενώ η νοητική λειτουργία αποδεσμεύεται από τα συγκεκριμένα εμπειρικά δεδομένα. Η θεωρία προηγείται τώρα της πράξης: «ο έφηβος σχηματίζει πρώτα γενικές γνώμες, τις οποίες έπειτα ελέγχει σε σχέση με τα εμπειρικά δεδομένα». Στην ηλικία αυτή επικρατεί γενικά η τάση για θεωρητικό, φιλοσοφικό, θα έλεγα, στοχασμό που αναφέρεται στην προέλευση και την αποστολή του ανθρώπου στον κόσμο. Οι προβληματισμοί αυτοί οδηγούν τον έφηβο στο ν' αμφισβητεί ό,τι δεν είναι προσπελάσιμο από τη λογική διαδικασία: Είναι η περίοδος των θρησκευτικών κρίσεων. Ενώ το παιδί αποδέχεται αυτονόητα τις κοινωνικές, ηθικές και θρησκευτικές απόψεις του περιβάλλοντός του, για τον έφηβο δεν συμβαίνει το ίδιο, γιατί αποκτά την ικανότητα να κρίνει όλα όσα αυθόρμητα αποδέχτηκε πιο μπροστά, τα οποία περνούν τώρα από κριτικό έλεγχο, στην προσπάθεια του εφήβου να χαλκεύσει ο ίδιος την κοσμοθεωρία του, να δώσει στον εαυτό του μια δική του φιλοσοφία ζωής.

Η «κρίση αυτή των αξιών» καλύπτει τον κοινωνικό, πολιτικό-ιδεολογικό, ηθικό και θρησκευτικό τομέα. Οι παραδοσιακές αξίες θεωρούνται από τον έφηβο ξεπερασμένες ή γενικά στατικές, βρίσκονται δηλαδή σε αντίθεση με τον δικό του δυναμισμό. Χαρακτηριστική είναι η αμφίρροπη και συχνά αντιφατική στάση του εφήβου, ο οποίος από τη μια πλευρά απορρίπτει και καταπολεμά παραδοσιακές αξίες και αυθεντίες και από την άλλη έχει ανάγκη προφανώς από πρότυπα συμπεριφοράς και ακολουθεί ιδεολογίες ή πιστεύει τυφλά σε νέες αυθεντίες. Την εικόνα αυτή τεκμηρίωσε για άλλη μια φορά το μαθητικό και φοιτητικό κίνημα της δεκαετίας του 1960 στη Ευρώπη και τη Β. Αμερική: από τη μια μεριά σημειώθηκαν έντονες συγκρούσεις με παραδοσιακές, πολιτικές, ηθικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις και με τις υφιστάμενες αυθεντίες, και από την άλλη παρατηρήθηκε χωρίς προβληματισμό και μέχρι φανατισμού υιοθέτηση νέων πολιτικών και ιδεολογικών κοσμοθεωριών και σχεδόν δουλικός προσανατολισμός σε νέα αυθεντικά πρότυπα.

Π. Ξωχέλλη, Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής

- **ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Νο 3**
ΑΞΙΕΣ/ ΙΔΑΝΙΚΑ/ ΠΡΟΤΥΠΑ

Αξίες: οι ανώτερες ιδέες που καθορίζουν τον τρόπο ζωής και σκέψης.

- Ηθικές: αγάπη, δικαιοσύνη, ελευθερία, εντιμότητα, ταπεινοφροσύνη, ειλικρίνεια.
- Πνευματικές: ερευνητικότητα, ευθυκρισία, φρόνηση, διαλλακτικότητα, ανεκτικότητα.
- Ψυχικές: θέληση, υπομονή, τόλμη, αισιοδοξία, αυτοπεποίθηση, αγωνιστικότητα.
- Κοινωνικές: συνεργασία, άμιλλα, ομόνοια, αλτρουισμός, σεβασμός, αλληλεγγύη, ευσυνειδησία, εργατικότητα.
- Υλικές: υλικά αγαθά.
- Θρησκευτικές: ευσέβεια, πίστη.
- Αισθητικές: φιλοκαλία, καλαισθησία.
- Πολιτικές: δημοκρατία, δικαιώματα.
- Εθνικές: φιλοπατρία, παράδοση, εθνική ταυτότητα, ειρήνη.
- **Ιδανικά:** το σύνολο των αξιών για τις οποίες αγωνίζεται κανείς/ ο υψηλός πνευματικός και ηθικός σκοπός για τον οποίο αγωνίζεται κανείς. Τα ιδανικά , τα ιδεώδη είναι οι αξίες στις οποίες πιστεύει το άτομο.
- **Ιδεαλιστής:** ιδεολόγος. Πιστεύει σε ιδανικά και ζει σύμφωνα με αυτά αδιαφορώντας για τον υλιστικό χαρακτήρα της καθημερινής ζωής.

Τα ιδανικά:

- **Νοηματοδοτούν τη ζωή του ανθρώπου**
- **Απ' τα σημαντικότερα κίνητρα δράσης**
- **Οδηγούν άτομα και λαούς σε ανώτερα επίπεδα προόδου και πολιτισμού**
- **Αποτελούν φάρους ελπίδας και αισιοδοξίας**
- **Τα πρότυπα είναι φορείς ιδανικών** και η επίδρασή τους έχει μεγαλύτερη χρονική διάρκεια από την επίδραση των παραδειγμάτων.
- *Τα ιδανικά επιδιώκουμε να τα πραγματοποιούμε. Τα πρότυπα τα μιμούμαστε.*

- **ΑΣΚΗΣΗ 1^η :** α) Υπογραμμίστε τις αξίες στις οποίες πιστεύουν οι νέοι στην εποχή μας.

- β) Υπογραμμίστε τις αξίες που δεν ενστερνίζονται οι νέοι σήμερα.

- **ΑΣΚΗΣΗ 2^η :** Να συντάξετε δύο παραγράφους, στις οποίες θα παρουσιάζετε σε **ενιαίο κείμενο** τις αξίες στις οποίες πιστεύουν και εκείνες στις οποίες δεν πιστεύουν οι σύγχρονοι νέοι. Κάποια από αυτές τις παραγράφους θα μπορούσε να δώσει την **έμπνευση για στίχους κάποιου τραγουδιού.**

Κείμενο 1ο

• **Ανάγκη Προτύπων**

Τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις; Πώς απαντούσαν τα παιδιά στα χρόνια μου; Μετά τις πρώτες, αναπόφευκτες παιδικές ασθένειες (πυροσβέστης, κατάσκοπος, αστροναύτης), ξεχώριζαν οι ανήσυχοι —που (ήθελαν να γίνουν ερευνητές, επιστήμονες, συγγραφείς)— οι άπληστοι—που ήθελαν να γίνουν δισεκατομμυριούχοι— και οι εξουσιαστές — που αποζητούσαν τα γαλόνια.

Και τώρα;

Από τα επαγγέλματα που τότε μας τραβούσαν, σχεδόν κανένα δεν έχει σήμερα κύρος και αίγλη. Οι πλούσιοι, βέβαια, δεν είναι πια οι αυτοδημιούργητοι, οι Ωνάσηδες, οι ευεργέτες. Είναι εκμεταλλευτές και παράσιτα, που οφείλουν να ντρέπονται για τα λεφτά τους (και δεν δικαιούνται καν να τα χαρούν). Οι πολιτικοί είναι πρόσωπα εντελώς αναξιόπιστα. Τα γαλόνια έχασαν τη λάμψη τους και, σίγουρα, δεν υπάρχει σήμερα πρόσωπο πιο θλιβερό από έναν καθηγητή ανώτατης σχολής.

Θυμάμαι, απέναντι από το παιδικό μου σπίτι, ζούσε ένας Καθηγητής του Πολυτεχνείου. Κάθε μέρα, όταν γύριζε, μου τον έδειχναν από το μπαλκόνι, λέγοντας με σεβασμό και δέος: ο Κύριος Καθηγητής! Και βλέπω τους σημερινούς φίλους μου καθηγητές, υπαμειβόμενους, στο έλεος των κομμάτων και των νεολαιών, να προσπαθούν απλώς να επιβιώσουν ελπισσόμενοι.

Τι ισχύει στη σημερινή μας κοινωνία; Τι πρότυπα μπορούν να ακολουθήσουν τα παιδιά μας; Γιατί, είτε το θέλουμε είτε όχι, τα πρότυπα είναι απαραίτητα. Όταν ξεκινάμε μια πορεία, κάπου θέλουμε να φτάσουμε. Η εξέλιξη χρειάζεται ένα μοντέλο, ένα υπόδειγμα, ένα (αριστοτελικό) «τέλος» (=σκοπός). Εκτός βέβαια αν δεν πρόκειται για κίνηση παρά για σημειωτόν επιτόπου.

Στο χρόνια της νιότης μου θαυμάζαμε ανθρώπους. Σήμερα νομίζω πως αυτό το αίσθημα είναι άγνωστο. Άλλωστε, κι αν κάποιος μοιάζει άξιος θαυμασμού, οι ρυπαρογραφικές φυλλάδες αναλαμβάνουν να τον απομυθοποιήσουν αμέσως. Τον σκεπάζουν με λάσπη από την κορυφή ως τα πόδια — κι άντε, μετά, να τον θαυμάσεις!

Θα μου πείτε, ότι η παλιά, αστική κοινωνία ήταν γεμάτη από πλαστά είδωλα. Πως πολλοί από τους τότε θαυμαζόμενους ήταν απατεώνες, κούφιοι, φαύλοι. Συμφωνώ. Αλλά θα αντιτείνω πως καλύτερα (και) μερικά πλαστά είδωλα — παρά καθόλου είδωλα. Γιατί, χωρίς πρότυπα δεν πάμε πουθενά!

Ναι — χωρίς πρότυπα δεν πάμε μπροστά. Δεν υπάρχει η τελική αιτία», το κίνητρο που μας κινεί. Δεν έχουμε κάτι προς το οποίο να τείνουμε, που να μας οδηγεί. Παραμένουμε στο τέλμα και στο «καλά είμαι εδώ». Ιδανικό μας γίνεται το βόλεμα, η λούφα και η ξάπλα.

Ποιους ζηλεύει ο σύγχρονος Έλληνας; Σε ποιων θέση θα ήθελε να είναι; Ποιους, ενδόμυχα ή φανερά, θαυμάζει; Σίγουρα εποφθαλμιά τον πλούτο — αλλά τα έτοιμα λεφτά. Να τα κληρονομήσει — όχι να τα φτιάξει. (Ο παλιός αυτοδημιούργητος χαιρόταν τη δημιουργία — τον πλούτο δεν προλάβαινε να τον ζήσει!). Άλλοι θέλουν αξιώματα και εξουσία και δόξα, αλλά κι αυτά απ' έξω, έτοιμα. Δί' απονομή!

Γι' αυτό, όταν επιθυμούν το χρήμα, πρότυπο δεν είναι πια ο επιχειρηματίας, αλλά ο κομπιναδόρος, ο απατεώνας που πλουτίζει γρήγορα και άκοπα.

Όταν σκέπτονται αξίωμα, πρότυπο είναι ο δημόσιος υπάλληλος που προάγεται αυτόματα, χωρίς να διακινδυνεύει. Ή, ακόμα περισσότερο, ο κομματικός παράγων, που γίνεται σύμβουλος, γενικός διευθυντής οργανισμού, ακόμα και υπουργός, με μια απλό απόφαση. Αλλά, βέβαια, ούτε ο κομπιναδόρος, ούτε ο κομματόσκυλος μπορούν να αποτελέσουν πραγματικά πρότυπα. Δεν έχουν τα δύναμη να εμπνεύσουν, να γεμίσουν μια νεανικά ψυχή, να εμπυχώσουν. Είναι μοντέλα βολέματος, και όχι ιδανικά. Έτσι, αν εξαιρέσει κανείς μερικούς ποδοσφαιριστές και τραγουδιστές (εφήμερα είδωλα), οι νέοι μας σήμερα ζούνε χωρίς πρότυπα. Δεν πιστεύουν, δεν θαυμάζουν, δεν αξιολογούν. Όλα είναι λίγο-πολύ ίδια, αδιάφορα. «Ντάξει, μωρέ, ντάξει.

Σε έναν τέτοιο κόσμο, χωρίς σημεία αναφοράς, χωρίς σαφείς προσανατολισμούς, έχουν πια μόνον οδηγό τις επιθυμίες, τους φόβους, τα ένστικτά τους. Αντιδρούν παρορμητικά και άτσαλα. Άγονται και φέρονται από τους δημαγωγούς που καθησυχάζουν και κολακεύουν τη μετριότητα. *Οι νέοι μας: τα μεγάλα θύματα μιας ανεύθυνης πολιτικής και πνευματικής ηγεσίας, που χρόνια τώρα καλλιεργεί την ιδεολογία του λαϊκισμού και το ευαγγέλιο της μη-προσπάθειας. Που αρνείται κάθε πρότυπο, σαν αντιλαϊκό και ελιτίστικο. Και μας βυθίζει, κάθε μέρα περισσότερο, στο τέλμα.*

Νίκος Δήμου

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες του κειμένου, να απαντήσετε στα εξής:

- Ποιες αλλαγές σημειώθηκαν σε επαγγέλματα που άλλοτε προσείλκυαν τους νέους;
- Γιατί τα πρότυπα είναι απαραίτητα;
- Να αναφέρετε ενδεικτικά σύγχρονα πρότυπα
- Ποιες οι συνέπειες έλλειψης θετικών προτύπων;

Κείμενο 2°

- **Η Ιθάκη και το ταξίδι**

[...] Για έναν άνθρωπο δεκαεπτά ετών, το να μπει στο Πανεπιστήμιο συνιστά «όνειρο». [...] Κυρίαρχο ερώτημα το « Παροχή Παιδείας ή Προπόνηση για επικείμενες εξετάσεις; » Ο ένας του λέει: Για να τα καταφέρεις θα χρειαστεί να σε διδάξω ορισμένες **τεχνικές**. Πρέπει να σε πείσω να αδιαφορείς για τα άχρηστα και τις «γνώσεις για εξετάσεις» να τις χρησιμοποιείς μόνο για τον τελικό σκοπό. Από αυτά που σας προσφέρονται στο σχολείο τα περισσότερα είναι άχρηστα γιατί δεν οδηγούν εκεί. Θα διαβάζεις λοιπόν μόνο αυτά που σου χρειάζονται. Θα προχωράς με κατεύθυνση το να μπεις στο Πανεπιστήμιο, το να πάρεις λίγες μονάδες παραπάνω από κάποιον άλλο που θα μπορούσε να σου πάρει τη θέση.

Ο άλλος του λέει: Να φθάσεις στην Ιθάκη αλλά χωρίς να υποτιμάς την τεράστια **σημασία του ταξιδιού**. Είναι αυτό που θα σε βοηθήσει να οικοδομήσεις την προσωπικότητά σου, αυτό που θα σε πείσει ότι η κυρίαρχη λογική της κοινωνίας σου δεν είναι μια Αλήθεια αμετακίνητη και μοναδική. Αυτό που πρέπει να καταφέρεις είναι να αφήσεις ελεύθερα τα στοιχεία του ποιητή, του καλλιτέχνη και του επιστήμονα που σίγουρα υπάρχουν μέσα σου. Αλλά για να το καταφέρεις πρέπει να αγαπήσεις το ταξίδι, και *πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι που με τι ευχαρίστηση με τι χαρά θα μπαίνεις σε λιμένες πρωτοειδωμένους.*

- Σκιαγραφήστε την προσωπικότητα όσων επιδιώκουν την Ιθάκη αδιαφορώντας για το ταξίδι και όσων αναγνωρίζουν την τεράστια σημασία του ταξιδιού.
- Γνωρίζετε ιστορικές προσωπικότητες που να συμπαρατάσσονται με τη μια ή την άλλη κατηγορία;
- Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπες, τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι, τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις, αν μόν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Ιθάκη Κ.Π.ΚΑΒΑΦΗ
- Με ποια προϋπόθεση ο νέος **της Ιθάκης** του Καβάφη θα υπερπηδήσει τα εμπόδια του ταξιδιού;

- ekfe-agrin.ait.sch.gr/index.php/2012-10.../13-2012-10-17-07-49-45 διασκευασμένο απόσπασμα ομιλίας του Ανδρέα Ιω. Κασσέτα, *Η Ιθάκη κηρύσσει τον πόλεμο στο ταξίδι.*